

són impossibles: ll. *metula* 'fita', b. ll. *mullio* = *molló* 'id', b. ll. *mota* 'mur de contenció', en fi ll. *mulgere* 'munyir' la g sonora del qual és incompatible amb aqueixa ċ mossàrab. Però una etimologia o altra ha de tenir.

La fonètica postula, d'una manera indefugible, una base *MUCIA. Ara bé si el nostre *moca* suposa un indoeuropeu *MOUKA (amb o > a en sorotàptic), en afegir-hi l'amplificació -IA, el grau ple ou s'ha de reduir al feble ũ segons les normes de l'apofonia indoeuropea; MUKIA, doncs, amb amplificació adjectivadora, seria 'allò que és anàleg a la MOUKA'. I el mame-llam és anàleg al budellam. Recordem l'angl. *womb* 'matriu de la dona' = WAMBA 'panxa' del gòtic i de l'alt-alemany. D'altra banda amb el sentit de 'mugró', 'braguer', 'mamella' ens acosta encara més al de 'cosa fluida, humida' que hem postulat com a base. Que el mossàrab de l'Est i del SE.; des de Mallorca fins cap a Granada, tingués elements comuns amb el llenguatge dels sorotaptes del Princ. no és pas cosa de merave-llar-se'n.

DERIV.: *Mocada* [Belv.: «bandullo, tripa»]; «els sorolls misteriosos de la nit la llopada va fer-los servir com a amaniment del carnatge: quan les bèsties tenien fam, els llops els donaven sangrallengües --- per fer-los passar la set els ensenyaven l'aigua d'un sot, ont hi buidaven el fel arrencat de la *mocada* de noves víctimes», Coromines (*Presons Imag.* VIII, p. 74). *Mocader*, *-dera*, 'mondonguero, -a, qui fa les botifarres i arregla la *moca*', *mocadera* «la que arregla la *mocada* del porc sacrificat», JMSagarrà, *Memòries*, 191 (que AlcM localitza en tot el domini cat. or. (de Cerdanya i Emp. fins al Penedès i el CpTarr.). *Mocar* 'treure la *moca* d'un animal per guisar-lo' Valls i Gandesa (AlcM)

Esmocar «traure les tripes dels ocells», OPou (*Th. Pu.*, 47a); d'on el degué treure Sanelo II, 20v2, puix que no registra *moca*, i repeteix la definició d'OPou, sense més que afegir-li l'equivalència cast. *desembuchar el ave*, i el mot no figura en els diccs. val.; «*esmo-car* lo peix: exèntero», OPou, 67; amb referència a la *BESTINA* en un doc. civ. de 1655; Pitarra ens mostra un «cego» cantant un romanço a manera de recepta curativa tradicional: «De primè agafaràs les set cabretes, / pelades, *esmocades* y ben netes; / de les tripes de Caifàs, dues freixures, / y, ab això, barrejant-hi sis *llagartos*... / qui'n vol un altre, noyes, per dos quartos?» (*L'Esquella de la Torratxa, Gatades* I, 46); «Silèn --- s'abraonà sobre l'Ūrsula i la va arponar pel clatell: — Què dius, mala sort? au, escup, parla, que si no acabes aviat t'*esmo-co*: on són els lladres?», Coromines (*Silèn*, § 8, p. 110, O. C., 45a9f.); «*esmo-car* un peix per a coure'l, llevar a un peix la *moca* --- piscem purgare, ventrem pisci eximere ---», Lacav.; *esmo-cament* [id.].

CPT.: *Esmocncebes 'apofitador interessat' (pròpiament el qui treu el suc de les cebes espunyint-les): «Se li havien anat congriant una mena d'adipositats parasitàries --- els que recullen diners per als presos i per a les viudes, els *esmo-cncebes* que exploten el cop que ha de venir ---», Coromines (*Joan Apòstol*, § 5, p. 74).

Deixo enlaire com a massa problemàtiques les idees que se m'acuden de veure una influència del cat. *moca* o del moss. MUKIA en l'explicació de les alteracions anòmales sofertes per MUGRÓ (*mugaró*, *mocorró* que hom cita d'OPou), o en *mocadera* una explicació etimològica del sinònim cast. *mondonguera* (d'on extret regressivament *mondongo*, encara reconegut d'etimologia dubtosa en el DCEC, BANDULLO I, 489a, i notes 3-5).

CPT.: Amb el nom de la *moca* ha d'anar el mot olotí *piomoc* 'mena de botifarra semblant al bisbe que es fa amb els residus de la matança del porc' (DAg.). Essent comparable a un «bisbe» podem suposar que es tracti d'un compost, de formació burlesca, amb *Pio*, nom propi de papes i bisbes.

¹ He de deixar naturalment els detalls als germanistes, però em sembla que l'element palatalitzant del neerl. *muik* i l'esc. ant. *mjukr* pot ser degut a alguna formació en -x i umlaut. — ² Potser també representat en la tercera llengua bàltica, el prussià antic, si ve d'aquí *smicuto* 'oreneta' («swalwe», gloss. d'Elbing, 740), car la terminació -to en aqueixa llengua és pròpia dels noms d'ocell: *melato*, *kracto*, *ger-to*, *kruncio* que designen el pigot, la gallina, la becada, en el mateix glossari. *Smicuto*, doncs, 'l'ocell que llisca pels alts?' — ³ Oranski, *Vvedénie v Iráns-kuiu Filologiju*, 236.

Mocada, V. *moca* i *moc* *Mocadell*, V. *moc* *Mocader*, *-dera*, V. *moca* *Mocador*, *mocadorada*, *mocadores*, *mocala*, *mocall*, *mocalló*, *mocallosa*, *mocallums*, V. *moc* *Mocar*, V. *moc* i *moca* *Moca(r)rell*, *mocarra*, *mocarrellada*, *mocarro*, *mocarró*, V. *moc* *Moció*, V. *moure* *Mocona*, V. *moc* *Moconequer*, V. *mentir* *Mocós*, *mocosa*, V. *moc* *Moda*, V. *mode* *Modaixó*, V. *bodoix* *Modal*, *modalitat*, V. *mode* *Modaló*, V. *modoló*

MODE, pres del ll. *modus* 'mesura per amidar alguna cosa', 'moderació, límit', 'manera, gènere'. □ 1.ª doc.: *modo* 1406; *mode* 1912, gramàtiques de 1900.

La forma primera en què aquest mot llatí apareix en la nostra llengua és, d'acord amb la fonètica hereditària, *mou*: «car sermó pauc és preat / --- / emperò l gran ornament, / del parlar, muda'l talent / dels oents / --- / acordant ton bell dictat / --- / E faça's força major / en haver *mou* en parlar --- / ab què bell parlament ve», Llull (*Aplicació de l'Art General* vi, § 2, *De Rhetòrica*, v. 52; cf. Ross., p. 415), i en altres obres lullianes («a conèixer què, tres *mous* ha», «segons lo *mou* de rahó»); també apareix més tard en alguns poetes,¹ i en obres en prosa, com en la versió d'Albertà de Brescia (fi S. XIV) on surt *mou* alguna vegada i (*lo*) *mou* e (*la*) *manera* altres cops («si hom oblida en les coses lo *mou* e la manera, lo parlar no res val»), cf. *InvLC* (on hi ha també algun cas ross. de *mou*).

Però com que era un mot arcaic i ja poc entès, o de to retòric i llatinitzant, tot seguit s'hi introdueix l'aclariment sinonímic «*mou* e *manera*», que s'usà en